

Thøger Larsen
Var.Her.Nu!

Eksamensopgave

Fyrtårne – Moderne dansk lyrik efter 1870.

Dansk - KA
Københavns Universitet
Afleveringsdato 030620
Eksaminator: Jan Rosiek

Af: Katja Gottlieb tbz958

Antal anslag: 42.436

0. Om tekstgrundlaget	3
1. Indledning og problemformulering.....	4
2. Teori og metode	4
3. Thøger Larsen (1875-1928)	5
4. Kosmiske hymner	6
5. Salmer, hymner og lovsange.....	7
6. 'Højsang' (1897).....	8
7. 'Solsangen' (1904).....	13
8. 'Vaardagen' (1907).....	17
9. Diskussion og konklusion.....	20
Bilag	25
Højsang (1897).....	25
Solsangen (1904).....	28
Vaardagen (1907).....	29

0. Om tekstgrundlaget

Som grundlag for denne opgave er udgaven *Thøger Larsen. Fire Digtsamlinger 1904-1912* fra Det Danske Sprog- og Litteraturselskab (1995) anvendt. Udgaven indeholder Thøger Larsens fire digtsamlinger *Jord* (1904), *Dagene* (1905), *Det Fjerne* (1907) og *Bakker og Bølger* (1912). Tekststudgivelse, efterskrift og noter er ved Lotte Thyrring Andersen. De i opgaven analyserede digte er vedlagt som bilag til denne opgave.

1. Indledning og problemformulering

Digteren Thøger Larsen (1875-1928) brød igennem omkring et århundredeskifte, der var præget af store forandringer inden for kultur og samfund. Ikke alene ændredes levevis og landskaber i disse år, men også i litteraturen brød "det moderne" igennem og manifesterede sig i en strøm af nye udtryk, der spænder over 1870'ernes naturalisme og realisme, over impressionisme og symbolisme til den senere folkelige litteratur, der prægede første halvdel af det 20. århundrede. Der har gennem årene været gjort talrige forsøg på at karakterisere Thøger Larsens digtning, så den passer ind i litteraturhistoriernes periodetænkning, og både Søren Baggesen¹ og Erik Olesen² har påpeget problematikken. Olesen skriver: "Han er blevet kaldt 'mytisk naturalist', 'modernist', 'erotisk panteist' og 'romantisk realist'", og til dette føjer Baggesen forsøget på at rubricere Larsen som 'socialrealist'. Læser man på tværs i litteraturhistorien, er der dog en betegnelse, der har fulgt Thøger Larsen gennem alle årene. Det er betegnelsen 'kosmisk digter', der allerede i 1911 blev hæftet på ham af Georg Brandes, da denne i en kronik i *Politiken* skrev: "Efter de to smaa Samlinger Jord og Dagene fulgte, smukt udstyret, den tredje kaldet Det Fjerne, med en naturdrukken kosmisk Poesi, som Shelley's Naturpoesi var kosmisk..."³

Litteraten og forfatteren Poul Borum (1934-1996) har i *Poetisk Modernisme*⁴ påpeget, at modernisme ikke skal opfattes som én ide eller én stil, men snarere er: 'komplekser af samtidigt eksisterende, hinanden supplerende eller bekæmpende eller ignorerende stiludtryk og ideer'. Borum karakteriserer således det spændingsfelt, Thøger Larsens lyrik er et produkt af:

Med dette udgangspunkt vil denne opgave undersøge Thøger Larsens såkaldt kosmiske digtning og gennem en analyse af udvalgte digte give et bud på, hvordan Larsens forfatterskab placerer sig i det moderne.

2. Teori og metode

I forbindelse med en undersøgelse af Thøger Larsens indplacering i det moderne, er det relevant at kaste et blik på modernismebegrebet, det fra et ståsted i 2020 stadig er svært at anvende som periodebetegnelse. Det er det, fordi begrebet er komplekst og tilsyneladende anvendes meget forskelligt inden for forskellige litterære traditioner. I artiklen 'Det uendelige mådehold'⁵ fra 1969 beskriver

---

¹ Baggesen: *Thøger Larsen*, s. 1.

² Olesen: 'Thøger Underbjerg Larsen', s. 267.

³ Thyrring: 'Efterskrift', s. 186.

⁴ Borum: *Poetisk Modernisme*, s. 13.

⁵ Brostrøm: 'Det uendelige mådehold', s. 11.

litteraten Torben Brostrøm (1927-), at modernismen har gennemtrængt hele 1900-tallets opfattelse af litteratur, men han langer samtidig ud efter dansk lyrik, som han kritiserer for at være mådeholdende og skeptisk overfor alt nyt. Over for dette står Poul Borum, der i *Poetisk Modernisme* slår fast, at modernisme er betegnelsen for ”det altdominerende væsentlige, der sker i litteraturen fra Baudelaire og Whitman til Tranströmer og Heissenbüttel, fra Flaubert og Henry James til Robbe-Grillet og Burroughs, fra Ibsen og Strindberg til Brecht og Beckett [...]”.⁶ En beskrivelse, der favner så bredt i stil og tid, at det, som Poul Borum videre beskriver, slet ikke er muligt at gøre en syntese af det moderne. Borum peger dog, med støtte i den tyske litteraturteoretiker Kurt Leonhard (1910-2005) en række pejlemærker ud, mod hvilke man kan prøve det moderne som stil og udtryk. Disse skal ikke forstås som udtømmende eller endegyldige, men snarere som en rettesnor i arbejdet med moderne lyrik. Den formelle fornyelse og regelbrud, som fx kan se i opløsningen af verset, men også det, Brostrøm kalder ”bestræbelsen for at trænge ind og ned i det menneskelige”. Denne bestræbelse sker ifølge Brostrøm på baggrund af erfaringer fra ”moderne psykologi, erkendelse af det ændrede verdensbilledes menneskelige konsekvenser, i en tid hvor religiøse, etiske, politiske og sociale normer er under forvandling. Digteren erkender de kunstneriske følger af dette foranderlige verdensbilledes og søger at finde et formsprog, der kan dække dette.”.⁷

For at kunne undersøge den placering, Thøger Larsen med sine kosmiske poesi indtager i det moderne, er det indledningsvis nødvendigt at kaste et blik på Larsens digteriske forudsætninger og hans placering i sin samtid. Det har også vist sig nødvendigt at definere salmen som genre og forsøge at afklare, hvad begrebet ’kosmisk’ dækker over. Selve analysen, der tager udgangspunkt i den metode, Jan Rosiek har demonstreret i undervisningen, går i dybden med tre af Thøger Larsens kosmiske digte. Disse er udvalgt med henblik på at give det bredest mulige blik på Larsens form og sprog.

3. Thøger Larsen (1875-1928)

Digteren Thøger Larsen debuterede i på sin vis både i det gamle og det ny århundrede. Offentligheden møder første gang lyrikeren Thøger Larsen i *Kristeligt Børneblad*,⁸ der d. 15. november 1891 bringer et opbyggeligt vers af den dengang 16-årige digter, der få år senere udsender sin første digtsamling *Vilde Roser* (1895), som er finansieret af lærere ved Realskolen i Lemvig, hvor Larsen var født og opvokset og i øvrigt tilbragte det meste af sit liv. *Vilde Roser* vidner om det talent, Larsens lærere så i ham, men kan

---

⁶ Borum: *Poetisk Modernisme*, s. 12.

⁷ Brostrøm: ’Det uendelige mådehold’, s. 11 f.

⁸ Thyrring: ’Efterskrift’, s. 165.

bedst karakteriseres som traditionsbunden. Digtsamlingens litterære forudsætninger er at finde i tiden før det moderne gennembrud, og samlingen tilhører på den måde det gamle århundredes litterære tradition. Det egentlige gennembrudsdigt i Larsens forfatterskab kommer med digtet 'Højsang', der første gang blev publiceret i tidsskriftet *Vagten* i 1899. Digtet indlemmedes siden i digtsamlingen *Jord* (1904), som Thøger Larsen selv foranstaltede udgivelsen af, og kort tid efter fulgte op med samlingen *Dagene* (1905). Først herefter antages Thøger Larsen på et etableret forlag, og udkommer kort før jul 1907 med digtsamlingen *Det Fjerne* på Gyldendal. I såvel kritikken som i forskningen, karakteriseres denne digtsamling ofte, som den digtsamling, der slog Thøger Larsens position fast i dansk litteratur. Thøger Larsen samler og redigerer siden digtsamlingerne *Jord* og *Dagene* og udgiver dem på ny under titlen *Jord* (1916). En genudgivelse, der er relevant i forhold til forståelsen af Larsens forfatterskab, og derfor nævnes her.

I tidsskriftet *Tilskueren* (1905) fremhæver Harald Nielsen den særlige position, Thøger Larsen allerede i sin samtid indtog: ”Men det, der i det hele giver ham en Særstilling i dansk Lyrik, er det haardere Stof, hvorefter hans sind er bygget, og mod hvilket Indtrykkene toner med en barskere Klang. Der er selv i hans Mildhed en Blikklang, der røber Metallet.”⁹

Thøger Larsen delte dog en række af de samme anskuelse, som mange af hans digterkollegaer. Han var naturalist, darwinist og dertil optaget af videnskabelige studier i astronomi såvel som religionshistorie. Mennesket er hos Thøger Larsen følgelig underlagt de samme love som resten af naturen. Dog giver det tab af evighedsperspektivet, som følger i kølvandet på moderniteten, og erkendelsen af, at mennesket som Erik A. Nielsen udtrykker det ”deler skæbne med kød og hør”¹⁰ sig hos Thøger Larsen ikke udtryk i nedtrykthed. Den lader sig derimod synge ud, som det Johnny Kondrup benævner ”en kosmisk-from lovsang”,¹¹ hvori selv bevidstheden om døden kan glide med ind under den almindelige glæde over livet.

4. Kosmiske hymner

Begrebet 'kosmisk' stammer fra græsk, og kan dække over 'noget der har med verdensrummet at gøre'. Og hos Thøger Larsen er blikket da ofte også vendt mod verdensrummet. Men ordet kan også betyde 'orden' eller 'verdensorden', og det er snarere i denne betydning, det kosmiske optræder hos Thøger Larsen. Som Erik A. Nielsen skriver, kan det hos Larsens iagttages, hvordan mennesket ”ved at skilles

---

⁹ Thyrring: 'Efterskrift', s. 185.

¹⁰ Nielsen: *Modernismen i dansk lyrik 1870-1970*, s. 86.

¹¹ Kondrup: 'Thøger Larsen', s. 477.

ud af sin egen individuelle skæbne, falder ind i en kosmisk orden og bliver opmærksom på, hvorledes denne kosmiske orden for en tid træder i individets krop og fylder det med en fabelagtig verden af aktivitet og drøm”.¹² Det er der kommet en række særegne digte ud af, der i litteraturen om Thøger Larsen ofte betegnes som ’hymner’, hvad der er en genrebetegnelse, Thøger Larsen indimellem også selv hæftede på sin lyrik. Johannes Nørregaard Frandsen kalder dem ”hedenske hymner”¹³, Lotte Thyrring Andersen kalder dem ”solhymner” og Erik A. Nielsen bruger betegnelsen ”kosmiske hymner” eller ”lovsange”.¹⁴ Det er digte som ’Solsangen’, ’Det grønne Foraar’, ’Højsang’, ’Foraarsmorgen’, ’Maj’ ’Vaardagen’, ’Jorden’, ’Saa fik vi Sommer i Riget’ og ’Dag’, der alle er skildringer af det, Lotte Thyrring Andersen kalder ’værende drift’,¹⁵ der bryder igennem med solens gang over himlen, men også har det til fælles, at de har en hellig besyngelse af genopstandelsen i centrum. Erik A. Nielsen beskriver disse digte som:

...kosmiske hymner eller lovsange, som har bevaret flere af den kristne salmesangs kendetegn. Således som det gamle kristne fromhedsliv var lejret omkring kirkeårets genkommende begivenheder og omkring skiftet mellem nat og dag, således er Larsens naturdigte en art kosmiske tidebønner.¹⁶

Disse kosmiske hymners formmæssige tradition skal findes i salmetraditionen, som Thøger Larsen var fortrolig med gennem sin opvækst i et fattigt og religiøst husmandshjem, og det er da også værd at bemærke, at Larsen i 1901 publicerede en fem digte under overskriften *Panteistiske Salmer* i et tidsskrift for unge digtere. To af disse, ’Pan’ og ’Det grønne Foraar’ indlemmedes siden i *Jord* (1904).

5. Salmer, hymner og lovsange

Med titlen *Panteistiske Salmer* markerede Larsen et tydeligt tilhørsforhold til den lyriske tradition, han var vokset op med, og Larsen gav da også gerne sine digte titler, der refererede til det sangbare. Der findes blandt Larsens digte adskillige ’sange’, ’hymner’ og ’viser’. Betegnelsen ’salme’ anvendte han ikke siden, men han anvendte gerne salmerne som forlæg for sin egen lyrik, hvad både Chr. Brodersen,¹⁷ Jens Aage

---

¹² Nielsen: *Modernismen i dansk lyrik 1870-1970*, s. 87.

¹³ Nørregaard Frandsen: ’Hyldest til livskraften – Thøger Larsen’, s. 647.

¹⁴ Nielsen: *Modernismen i dansk lyrik 1870-1970*, s. 87.

¹⁵ Thyrring: ’Efterskrift’, s. 173.

¹⁶ Nielsen: *Modernismen i dansk lyrik 1870-1970*, s. 88.

¹⁷ Brodersen: *Thøger Larsen. En monografi*.

Doctor¹⁸ og Søren Baggesen vist i deres forskning. Blandt andet demonstrerer Søren Baggesen i *Thøger Larsen. En kritisk monografi*,¹⁹ hvorledes Brorsons (1694-1764) 'Her vil ties, her vil bies' danner forlæg for Larsens digt 'Strandvalmue', der indleder *Dagene* (1905). Larsen lagde som ung selv afstand til kristendommen, men der er ingen tvivl om, at salmerne, på samme måde som Larsens interesse for astronomi og naturen omkring Limfjorden, har haft afgørende indflydelse på Thøger Larsens kunst. Og ikke mindst har salmerne været en del af den litteratur, han som barn og ung har haft adgang til. I kirkeåret indgår, præcis som kalenderåret, en række genkommende begivenheder, der også markeres og afspejles i årstidernes vekslens. Fx går påsken og genopstandelsen hånd i hånd med foråret genkomst, og tid kan således anskues cirkulært. I salmebogen har årets kirkelige begivenheder hver deres afsnit, men også årstiderne og døgnets vekslens markeres i salmebogen. Det er tilfældet i dag. Og det vil man se, også var tilfældet på Thøger Larsens tid, hvis man kigger en samtidig salmebog igennem.²⁰

Salmen er genrebetegnelsen for gudstjenstlig og religiøs sang. I artiklen 'Salmen som genre'²¹ præciserer Erik Skyum Nielsen salmens genre-mæssige karakteristika. En salme er, skriver han, "et stykke kollektiv religiøs brugsdigtning på folkesproget egnet til union afsyngning ved gudstjenester og kirkelige handlinger. Erik Skyum Nielsen påpeger i øvrigt, at der er stor uenighed om synet på genren, men for at salmen skal kunne fungere som en henvendelse til Gud, og dermed kunne føje sig ind i det fælleskab, der synger, er det nødvendigt, at man kan tilslutte sig tekstens 'jeg' eller 'vi'. Desuden er der et ufravigeligt krav om sangbarhed, dels i form af rytme, dels i form af en mundrethed i udtrykket. Hymnen, der som nævnt er en genrebetegnelse Thøger Larsen ind i mellem selv anvendte, kan betragtes som en art forløber til salmen. Formen stammer fra oldtidens Grækenland, og er betegnelsen for en højtidelig tempelsang. Slår man 'hymne' op i Den Store Danske Encyklopædi betegnes hymnen som "en strofisk og rimet digtform, hvis emne ikke stammer fra Bibelen" og ordet betyder i øvrigt på græsk 'lovsang'.

6. 'Højsang' (1897)

Opstandelsen svulmer
gennem døde Skove,
brister frem til Liv
i Knop ved Knop.

---

¹⁸ Doctor: *De centrale symboler i Thøger Larsens lyrik*, s. 49.

¹⁹ Baggesen: *Thøger Larsen. En kritisk monografi*, s. 15 f.

²⁰ *Psalmebog til Kirke- og Hus-Andagt*, 1855. Afløst af *Psalmebog for Kirke og Hjem*, 1899.

²¹ Skyum Nielsen: 'Salmen som genre', s. 15 f.

Den hele Vinter Skovene stod
som Dødningefylker
af graa Skeletter
med vredne, knoklede Grene.
Da kom fra det høje
Opstandelsens Kraft
og fra Dybets Aarer
Opstandelsens Saft.

Der gik Skabelsens Dage over Jorden,
der gik Lysets Bliv:
„Bliv Grøde! Bliv Liv!
Bliv Skønhed, du friske,
alle stærke Drømmes Moder!”

Lad mig love, lad mig prise
i ærbødige Rhytmer
dig, min Hjerteglædes Rodmuld,
dig, min Hjerteglædes Solhvælv!
Højlovet — Halleluja! —
være Jorderiges Vaar!

*

Sådan indledes digtet 'Højsang' som det i forbindelse med en undersøgelse af Thøger Larsens kosmiske hymner, af flere årsager er naturligt at starte med. Digtet er som beskrevet Larsens gennembrudsdigt. I førsteudgaven af *Jord* (1904) er digtet placeret som digt nummer 19 i samlingen, men i den omredigerede andenudgave *Jord* (1916) vælger Larsen at flytte digtet helt frem, så det nu indleder samlingen. Digtet udstyres her som det eneste digt i samlingen med årstal, og brydes desuden op, så det fremstår som fire separate digte med hver sin titel. Det er ikke tilfældet med førsteudgaven af digtet, som denne analyse tager sit udgangspunkt i, men det vidner om den betydning, Thøger Larsen selv tillagde 'Højsang'.

I førsteudgaven er 'Højsang' et længere digt, der består digtet af 107 vers, der er organiseret i 14 strofer, der igen er opdelt i fire sektioner, som er adskilt med stjernemarkering, og tekstens indryk i forskellige niveauer springer i øjnene. Nogle af dækker ved nærmere eftersyn over en

art omkvæd, eller stevstamme, som Chr. Brodersen med et nok ikke helt tilfældigt lån fra folkeviseterminologien betegner de strofer, der afslutter hver af de fire sektioner. Digtets rum er naturen, hvor den første sektion retter blikket mod det forår, der bryder ud i de vinterdøde skove, i anden sektion bryder skovens fugle ud i parringskald, i tredje sektion går foråret over det lyriske jeg's hjerte, og i sidste sektion forudsiges vinteren.

Indledningsvis vil man dog bemærke digtets titel 'Højsang', der refererer til 'Højsangen' fra *Det Gamle Testamente*²², der umiddelbart er en række menneskelige kærlighedsdigte, der fremsiges som en art vekselsang mellem en ung mand, Salomon, og en ung kvinde, Shulamit. Kaster man et blik på de greb, Bibelens højsang betjener sig af, er bogstavrimene og gentagelserne i øjnefaldende, men meget kendt er også den naturmetaforik, de meget erotisk ladede digte betjener sig; ikke mindst citatet "Jeg er Sarons rose,/dalenes lilje [...]". I traditionel kristen udlægning er 'Højsangen' blevet tolket som et billede på det inderlige forhold mellem Gud og kirken, og teksten har da også været genbrugt som motiv i både verdslig og religiøs digtning. Ikke mindst af salmedigteren H. A. Brorson.

Den højtidelige salmestil, der præger Thøger Larsens 'Højsang' er tydelig. Ikke mindst i omkvædet, der som det sås ovenfor, har 'love og prise' tilfælles med den salme, der regnes for at være salmebogens ældste og måske bedst kendte tekst, da dens anden strofe, der starter med ordene 'Vi love, vi prise og takke dig', siden reformationen har indgået i danske højmesser året rundt, da den benyttes til lovsangen *Gloria*, der afsynges som en vekselsang mellem præst og menighed. Thøger Larsens 'Højsang' fremstår trods omkvædet ikke videre sangbar. Dertil er strukturen i digtet for uregelmæssig og kompliceret. Chr. Brodersen, der i *Thøger Larsen. En Monografi* har kortlagt Thøger Larsens versteknik, påpeger også dette og fremhæver, at Thøger Larsen ikke har skrevet helt frie vers, men til gengæld har skrevet vers, hvor han behandler rytmen med stor frihed.²³ I 'Højsang' sprænges strofens faste rammer, men der kan alligevel spores nogle få mønstre i kompositionen. Ud over det afsluttende omkvæd, så består sektion et og sektion fire af 17 verselinjer, der i nogen grad betjener sig af rim. Imellem disse to står sektion tre og fire, der er opdelt i strofer, hvoraf et antal betjener sig af krydsrim, men i øvrigt går deres egne, frie veje. Til gengæld springer en forkærlighed for allitterationer og assonans allerede her i ørerne. I digtets vers 32-35 ses dette tydeligt, hvor 'h' og 'v' fletter sig ind og ud mellem krydsrim med henholdsvis kvindelig og mandlig udgang:

---

²² *Bibelen* 1995: s. 599 f.

²³ Brodersen: *Thøger Larsen. En monografi bd. II*, s. 110 f.

Jeg hører Hannernes Højsang klinge:
„Kom, elskede Hun! Det er Vaar!
Du kan tro, der er Varme under min Vinge,
og mit Hjerte med Elskov slaar!”

Thøger Larsen får ved brug af allitteration henledt opmærksomheden på de betydningsbærende ord i stroferne, men han formår også gennem digtet at koble det lydlige niveau med indholdsplanet. I digtets første sektion, der indledes med ordet 'Opstandelsen', og dermed referer til påskemorgen, hvor Jesus stod op fra de døde, forekommer en overvægt af skarpe k'er, der giver kant til vinterskovens 'Dødningefylker af graa Skeletter', der står som en modvægt til strofens mange s'er, der styrker det saftfyldte, svulmende og bristende i det forår, der nok er nyt, men fra vers 13 kobles til Skabelsen, og dermed til de ældste tider.

Som det læses ud af omkvædet, er det våren, der er hellig, i Thøger Larsens 'Højsang', og i vers 36, lige efter den ovenfor citerede strofe, giver den følelsesmæssige begejstring sig også udtryk i en apostrofe, da det lyriske jeg henvender sig direkte til våren med ordene "Hellige Vaar!" og beder om, at få sin vilde lyst igen. En bøn, der styrkes af gentagelsen:

Hellige Vaar!
Giv ogsaa *mig*, giv *mig* igen
min fagre Kærlighed!
Giv mig min vilde Lyst igen,
og tag for den
min lunkne Hjertefred! —

Det lille 'igen' er interessant. Det markerer, at jeg'et før har kendt til kærlighed, og genkender den vilde lyst, der nu svulmer og bruser i naturen. I bønningen til våren udtrykkes et ønske om en sammensmeltning mellem det lyriske jeg og den erotisk ladede natur, der omgiver jeg'et, og som kulminerer i digtets tredje sektion, hvor 'Skabelsens dage' indledningsvis går over jeg'ets hjerte. Igen forekommer en henvendelse, denne gang dog ikke til våren, men til den 'skønjomfru', der, som trådt ud af folkevisen, er målet for jeg'ets begær. I denne del af digtet optræder bibelreferencerne tæt og kommer til at fungere som metaforer, som ordbilleder, der er kendt af læseren, men som gennem Thøger Larsens pen frit omformes og omtolkes. Det ses fx i strofe 9, hvor jeg'et spørger:

'Hvad skal Lin om fagre Former
al den lyse Nat i Vaaren?
Hvad skal Tvang, hvor Længsel stormer,
ungdomsbaaren, høvdingkaaren?
Se til Fuglen under Himlen!
Se paa Vang til Blomstervrimlen!
Himlens Fugl og Markens Lilje
følge deres Ungdoms Vilje
hele Vaaren! —

Således fremlægges en meget konkret opfordring til den kvinde, han netop har henvendt sig til. I *Bibels* højsang affører Shulamit sig i natten selv sin kjole. Det gør de unge kvinder på Larsens tid tilsyneladende ikke, så som støtte for sin argumentation opfordrer det lyriske jeg til at 'Se på Vang og Blomstervrimlen, Himlens Fugl og Markens Lilje', og kobler således elegant an til *Matthæusevangeliet* 6,25,²⁴ der handler om bekymringer, eller måske snarere om ikke at bekymre sig. For det fald, der følger, fører ingen skyld og skam med sig. Det er kun nuet, hvor:

Vi vil sorgløst trampe Slangen under Hæl
mellem brunstige Blomster i Enge!
Jeg elsker baade dit Legem og din Sjæl,
men veed ej, hvor sandt og hvor længe. — —

Thøger Larsens 'Højsang' afsluttes med en lille, men ikke uvæsentlig variation i sidste omkvæd, hvor ordene i omkvædets første linje, vers 102, lyder: "Men *nu* vil jeg love' og ikke som i de øvrige omkvæd: "Lad mig love, lad mig prise". Dermed betones det *nu* i foråret, der på en og samme tid er nyt og uendeligt gammelt. Foråret er hos Thøger Larsen en 'opstandelse', der bliver evig i kraft af det erotiske møde, der igen og igen fornyer livet, hver gang det visner hen og døre. Thøger Larsen deler bogstavrim og gentagelser med *Det Gamle Testaments* højsang, der som Thøger Larsens tekst er erotisk ladet og benytter naturen som en metafor. Med et lån fra den bibeloversættelse af *Højsangen*, som Thøger Larsen har været bekendt med, kan budskabet i hans digt sammenfattes:

---

²⁴ *Bibelen* 1995: s. 865.

Thi see, Vinteren er forbi, Regnen er gaaet over og dragen bort. Blomsterne er komne
tilsyne i Landet, Sangens Tid er kommen og Turtelduens Røst er hørt i Vort Land.
Figentræet har udskudt sine smaa Figen, og Vinstokkene staae i Blomster og dufte; staa
du op, Min Veninde! Min Skjønne! Og gak frem.²⁵

7. 'Solsangen' (1904)

Besyngelsen af det evigt tilbagevendende forår, om end i en noget anderledes lyrisk form, er bogstaveligt talt også omdrejningspunktet i 'Solsangen', der som 'Højsang' stammer fra Larsens gennembrudsdigtsamling *Jord* (1904). Heri indgår det som samlingens femte digt. Hvis man kort skeler til den omredigerede andenudgave fra 1916, vælger Larsen her at placere digtet i en sektion, han giver overskriften *Aaret*, og digtet indskrives således i den tidligere nævnet cirkulære tidsopfattelse, som genkendes fra salmebogen.

'Solsang' og 'Højsang' har umiddelbart det tilfælles, at Larsen betitler dem 'sange', men de fremstår meget forskellige i deres grafiske udtryk. Som Frederik Stjernfelt beskriver det, er 'Solsangen' "karakteristisk anapæstisk skridende",²⁶ og den fremstår med sine syv strofer à fem vers homostrofisk, og rimstrukturen er bortset fra to afvigelser i fem (a-b-a-a-b) og syv (a-b-b-a-a) jævn; a-b-c-c-b. 'Solsangen' er altså i langt højere grad end 'Højsang' sangbar, og er i dag også sat i musik og indgår i *Højskolesangbogen* sammen med de mest kendte af Thøger Larsens tekster 'Den danske Sommer' (1914) og 'Sommervise' (1923). Søren Baggesen peger da også på, at det med denne tekst er første gang, der digtes i de farver og klange, der er Thøger Larsens.²⁷

Nu hælder Europa mod Sol igen,
og Syden blæser paa Norden.
Fugletræk over Landene gaa,
Mulden lugter saa mæt og raa,
det kribler i Ryggen af Jorden.

Det lille 'Nu', der som det ses oven for, indleder 'Solsangen', markerer som det også sås i 'Højsang' et afsæt i øjeblikket, der med det samme griber ud efter den ubestemte gentagelse, der markeres med

---

²⁵ *Bibelen* 1888: 'Salomo' Højsang kap. 2, vers 11'.

²⁶ Stjernfelt: 'Thøger Larsen', s. 103.

²⁷ Baggesen: *Thøger Larsen. En kritisk monografi*: s. 33 f.

'igen' i verselinjens udgang. Nu er ventet. I første vers optræder desuden ordet hælder, der i sig selv markerer en nøgtern astronomisk iagttagelse; det er det, jorden gør, når det bliver forår. Hvis man kigger ordet efter i sømmene, ligger der dog i ordets etymologi en medbetydning, der siger meget om Thøger Larsens verdensopfattelse. Ordet stammer fra det norrøne 'hella' og det oldengelske 'hieldan', der betyder 'at bøje sig imod', og ordet placerer således solen som det centrum, hvormed alting sig drejer. Solsangens første strofe er da også en hvirvel af bevægelse. Jord mod sol, syd mod nord, og et fugletræk til at binde det hele sammen. Og strofen rummer også et skalaskifte, der er meget karakteristisk for Thøger Larsen. Under det store universelle og globale blik, ligger mulden som et stort, vågnende dyr, og i strofe to rettes blikket da også væk fra rummet og helt ned på engen og urten, der optræder artsmæssigt ubestemt, men alligevel sanses så stærkt, at urtens forplantningsorgan, arret, er modent til befrugtning og ligefrem *lider* af brynde:

Og Engen bli'r grøn, og Urten faar Køn,
og Arret af Brynde lider.
Nu trækker det op over alle Sted
igen til den store Frugtbarhed,
Genfødselsens svangre Tider.

Sammenstillingen af ordparret 'arret' og 'brynde' markerer i øvrigt en interessant modstilling, grænsende til antitetisk. 'Arret' er en nøgternt naturvidenskabelig beskrivelse, hvorimod 'brynde' betyder noget i retning af 'stærk lidenskab' eller 'begær'. Og så er det et ord, der optræder i ældre bibeloversættelser og religiøse tekster. Fx kan det findes hos Kingo, der i *Aandelig Sjungekors* beder: 'Jesu tænd min Siæl i Brynde'.²⁸ Desuden sker gennem ordvalget en form for besjæling af planten. Urten på engen kobles i næste verselinje med vendingen 'alle sted', der for det første optræder i en speciel form, da pronominet 'alle' henviser til en samlet mængde af ubestemt omfang, men substantivet 'Land' står i singularis. Formen forekommer ifølge Chr. Brodersen af og til hos Thøger Larsen, men kan i øvrigt genfindes hos Brorson. Formen er dog også interessant grundet den metonymiske sammenhæng der er mellem urten, og den store frugtbarhed, som er over alt og indvarsler 'Genfødselsens svangre Tider'. Genfødslen står i bestemt form singularis, hvorimod tider står i ubestemt form pluralis; urten smelter sammen med alle urter, og bliver således et billede på alle urter, alle tider. Det var den samme sammensmeltning mellem et jeg og et alt, der sås i 'Højsang'.

---

²⁸ Kingo: [Aandelig Siunge-Kors](#).

I strofe tre træder et tydeligt subjekt ind med det possessive pronomen i vers 15: 'Det bløder af Glæde i mit Sind'. 'Det bløder' markerer en form for smertelighed, men generelt er digtets valg af verber interessante. Verberne udgør en sætnings absolutte syntaktiske kerne, og fungerer som prædikat i sætningerne, og i 'Solsangen' forekommer fx hælder, blæser, lugter, bli'r, faar, lider, trækker og rinder. Fælles for verberne er, at de står i præsens indikativ, der knytter sig fint til det nu, der udfolder sig i digtet. Men verberne har dog også det tilfælles, at de for de flestes vedkommende udtrykker hændelser, der ikke har en aktiv udøver. Tingene *sker* i og omkring det lyriske jeg:

Det bløder af Glæde i mit Sind:
Saa klare Dagene rinder.
Paa Marken staar Koen veltilfreds
og æder af det salige Græs,
som Solen gennemskinner.

Dette fører videre til en bemærkning omkring den assonans, der bærer en del af klangen i digtet, og som Larsen som tidligere beskrevet, var glad for. I strofe et slynger 'æ' sig i ranker ned gennem verselinjen og griber om den (græs)grønne farve i strofe to, der rummer et enkelt 'æ', men i øvrigt domineres af 'ø'. Disse klange bæres videre ind i strofe tre, der både rummer 'ø' og 'æ' i første verselinje, men derefter giver stafetten videre til 'i'. Ned gennem de resterende strofer leger Larsen videre med assonans, der bærer klangene fra de foregående strofer videre og samtidig introducerer nye vokallyde, der henleder læserens opmærksomhed på nøgleord i stroferne. Således gives vi i strofe fire 'u', der bæres af 'ungt', 'gul' og 'Ukrudt', der får styrke fra den trodsige følfod, der i sig selv ikke indeholder et u, men folder sig ud *mod* solen, og ikke mindst *som* solen. En følfod er selvfølgelig gul som solen, der folder sin herlighed ud mod jorden. En herlighed der overraskende nok er 'solgrøn' som græsset på brinken og som det friske løv på de træer, der peges ud:

Se, Træerne løves af ungt Begær.
Paa Brinken de Følfod bære
en Blomst saa trodsig gul, som en Ed
mod Dagens solgrønne Herlighed,
at Ukrudt evigt skal være.

Strofe fem er ligeledes domineret af farve. Både strofe fire og strofe fem indledes med udråbet 'Se', der kommer til at fungere som apostrofe, der ud over at være en henvendelse, markerer en følelsesmæssig kulmination. Denne bliver forstærket ved gentagelsen i strofe fem, hvor verselinjen afsluttes med et udråbstegn: 'Se, Fjordens dybe svale Blaa!'. Det fjerne, dybe blå mødes her med et utal af faldne brande, fra bålet på himlen, og jord og sol, vand og ild, mødes i en leg, der nok er lystig, men lægger op til noget langt alvorligere. I disse faldne brande ses desuden et eksempel på Thøger Larsens evner til billeddannelse i forbindelse med lys og lysvirkning:

Se Fjordens dybe, svale Blaa!
Et Utal af faldne Brande
fra Baalet højt i Himlens Blaa
ligger og hopper lystigt derpaa.
Der leger Ild over Vande.

I vers 26, der indleder næste strofe 6, afsluttes linjen 'Der fløjter Fugl, der summer Insekt —' med en tankestreg, der markerer et ophold. Det forspil, foråret har bragt over landet, står for kulmination; nu skal den besvænging, der er altings forudsætning, finde sted hos både 'Korn', 'Siv' og 'Græs', men også hos 'Kvinde' og 'Hundyr', der igen angives i ubestemte former, der som det sås tidligere, skaber en klar metonymisk sammenhæng mellem den enkelte og et alt, der griber tilbage til tidernes morgen:

Der fløjter Fugl, der summer Insekt —
der ligger en Lykke forborgen.
Nu Kvinde og Hundyr, Korn og Siv
besvangres skal med det evige Liv,
som vaktet i Tidernes Morgen

Den smertelige glæde, der er så ovenud stor, flyder atter over med den gentagelse, der indleder strofe syv, og uddybes heri. I strofen falder rimene på plads, og bliver her til parrim, og nuet bliver til fremtid og knyttes an til digtets indledningsstrofe, hvor det lyriske jeg stod på ryggen af den muld, han engang selv skal blive til. I den sidste verselinje, modstilles græsset, som jeg'et gennem digtet har været en del af, med mulden, der ikke længere ligger under alt, men med tidens gang også vil opsluge jeg'et:

Det bløder af Glæde i mit Sind.
O Rigdom, hvori jeg svømmer —
Sol-Søvn, hvori jeg drømmer!
Der kommer en Tid, en underfuld,
da Græsset er grønt, og jeg er Muld.

'Solsangen' synges fra det samme sanseslige nu, som dannede afsæt for 'Højsangen'. Et nu, hvor glæden over foråret er så stor og smertelig, at der må brydes ud i sang. Tilstede gennem digtet er bevidstheden om, at vi er her på lånt tid, men bevidstheden om, at vi indgår i det store kredsløb, er underfuld, og symboliseres af mulden, der i 'Højsang' var "mit Hjertes Rodmuld" i 'Solsangen' er den jord, det lyriske jeg er kommet af, og engang skal blive til. I 'Solsangen' spiller den kristne symbolik ikke samme rolle som i 'Højsang', men der spores alligevel en vis påvirkning fra salmetraditionens sprog. Ikke mindst er forståelsen af, at vi er kommet af jord og igen skal blive til jord, et almindeligt kendt billede i kristendommen.

8. 'Vaardagen' (1907)

Digtet 'Vaardagen', der indgår som det tredje digt i samlingen *Det Fjerne* (1907), har ikke på samme måde som 'Højsang' og 'Solsangen' være genstand for interesse i sekundærlitteraturen om Thøger Larsen. Alligevel er det på baggrund af de to foregående analyse relevant at kaste et blik på dette digt, der samler en række af de karakteristika, de to foregående analyser har vist, og det er således muligt at afprøve de hidtidige konklusioner mod 'Vaardagen'.

Vaardagen er homstrofisk, har 12 strofer á fire vers, og rimstrukturen er konsekvent a-b-a-b. I digtets første tre strofer besynges det erotiske møde mellem den feminine jord, der har fået strøget "Skydækkets Gyldenkjol" til side, og den maskuline, vilde sol:

Til Side er nu strøgen
Skydækkets Gyldenkjol
og Jordens Krop lagt nøgen
for Dagens vilde Sol.

Man hæfter sig, udover besjælingen af jorden, ved udtrykket 'gyldenkjol', der virker arkaisk og vækker mindelser om folkevisen eller Oehlenschläger, men selve indholdet i de tre første strofer peger længere

tilbage i tiden og klinger af hedensk solkult; solen og jorden mødes i omfavelse, og jorden tager i sin nøgne rundhed mod solens heftige ild og undfanger "Nytids Grøde", alt imens mulden i et evigt kredsløb fordøjer det, som døde. I 'Vaardagen' optræder mulden, som det sås i 'Højsang', og ikke mindst i 'Solsangen' igen med en central placering:

Vor Jord i nøgen Rundhed
undfanger Nytids Grøde,
imens den muldne Sundhed
fordøjer alt, som døde.

Videre fra dette hedenske billede af foråret skydes moderne, videnskabelige billeder ind. I strofe fire lyder det:

Som Sang og dybe Drømme
af Lyst, kun Sol kan lindre,
gaar Magnetismens Strømme
igennem Klodens Indre.

Man bemærker igen Thøger Larsens skalaskifte. Blikket vendes her fra rummet mod jordens indre, hvor magnetismen som lidenskab gennemstrømmer alt og skaber de 'nuets lykkeover', der ansporer det lyriske jeg's sang. I stroferne tre til seks er det videnskabsmanden, der synger, men det er som om, tid og sted flænges, så alt står åbent i et eneste sansende sekund, hvor såvel rum og alt den tid, der har været og vil komme, blotlægges. Og Larsen formår her at digte på 'Urtids Krypter', 'Mineralers Dybder hvor brontosaurus sover', men også på geografien, der i en hurtig bevægelse favner både syden og norden, og kulminerer med et klimaks i strofe seks, hvor vi møder 'Et hedt og heftigt Jordgys' og 'Et Bjærg, hvis Lava flyder':

Helt ned i Urtids Krypter
naar Nuets Lykkeover
til Mineralers Dybder,
hvor Brontosaurus sover.

Et hedt og heftigt Jordgys,
et Bjærg, hvis Lava flyder,

en Glorie af Nordlys
om Isens Ørkendyder —

De hedenske og videnskabelige iagttagelser kobles herfra strofe 7 og 8 til en række kristne billeder. Indledningsvis gives 'Livets Floder', der ikke er en poetisk nyskabelse, men ifølge Jens Aage Doctor sandsynligvis er lånt fra Grundtvig,²⁹ hvor det kendteste eksempel formentlig stammer fra 'Morgensang' (1833). Heri lyder de første verselinjer: "Udrundne er de gamle dage/som floder i det store hav.". Hos Thøger Larsen bliver Jorden til Eva, men omfortolket præcis som vi så Larsen bruge bibelstoffet i 'Højsang'. Eva er nok er sprunget ud af Adams side, som det beskrives i *Genesis*, men hun er ikke er en synder. Hun er, som vi mødte hende efter syndefaldet i 'Højsang', en kvinde, der nyder og fornemmer, og næsten bliver nietscheansk i beskrivelsen 'Dyrets Moder':

Det er jo Livets Floder,
som syder, svulmer, klemmer
i Eva, Dyrets Moder,
der nyder og fornemmer.

Hun, som i glemte Tide,
I Himlens aabne Rum,
Sprang ud af Adam Side,
Af Solens hede Slum.

Fra strofe ni sætter lovsangen ind. Der rettes med en næsten Ewaldsk lidenskabelig og højstemt apostrofe henvendelse til Moder Jord: "O Moder Jord, hvis Bølger/blev kolde, trods din Jagen!", men allerede med udgangen af strofen, toner denne over i en frydefuld begejstring, der klinger på linje med den der kendes fra Brorsons "Op! Al den ting, som Gud har gjort",³⁰ hvor alle folk på jord med frydetone sammen stemmer "Op! i et kor: Halleluja, vor Gud er stor!/Og Himlen svare: Amen!". Hos Thøger Larsen når "Befrugtningsfrydet" et klimaks i et brus lyd, følelse og farver:

---

²⁹ Doctor: *De centrale symboler i Thøger Larsens lyrik*, s. 49.

³⁰ Brorson: *Udvalgte salmer og digte*, s. 99.

Men al din Ve du glemmer
i disse Timers Ild,
og alle Sjæles Stemmer
skaar ud i Lovsang vild.

Fra Luften daler Lyden
om Mænd, der Mulden harver,
og mod Befrugtningsfryden
skaar Følelser og Farver.

9. Diskussion og konklusion

Digtet 'Vaardagen' samler, om end det ikke står som det smukkeste eller mest elegante af Larsens digte, som det ses ovenfor, en række af de elementer, man kan kalde Thøger Larsen'ske. I det tidlige digt 'Højsang' sås en tendens mod opløsningen af verset, som ikke er karakteristisk for Thøger Larsen, der meget gerne skrev vers, der som Chr. Brodersen har formuleret det, 'var mundrette og melodiose'³¹. Dette ses blandt andet i 'Solsangen'. Thøger Larsen var på det område ingen fornyer. I 'Højsang' såvel som i 'Solsangen' er et tydeligt pronominalt jeg tilstede. Et jeg, der som det, der kendes fra salmegenren, der er et jeg, menigheden kan identificere sig med. Dette jeg er ikke så tydeligt til stede i 'Vaardagen', men kan læses ud af apostrofen, hvor der finder en henvendelse til Moder Jord sted. I 'Vaardagen' forekommer som perler på snor, en række af de elementer, der er så karakteristiske for Thøger Larsens digtning. Det, nogle forskere kalder 'hedensk', eller 'kultisk' i Thøger Larsens verdensopfattelsen, er meget markant i 'Vaardagens' tre første strofer, hvor opfattelsen af solen, som den altdominerende verdensmagt, der befrugter jorden, træder tydeligt frem.

Jens Aage Doctor beskriver i *De centrale symboler i Thøger Larsens lyrik*, hvordan det naturlyriske forfatterskab med den fransksprogede forfatter Amiels (1821-1881) ord: "Et landskab er en sjælstilstand" kan ses som en demonstration af den symbolik, Larsen tillægger naturelementerne. I dette landskab har solen en overvældende betydning. Larsen betragter solen med en faglig og nøgtern tankegang. Solen giver liv til Jorden, men skal også en dag brænde ud og slukkes. Men gennem sine religionshistoriske studier var Larsen også bevidst om den rolle, solen spillede i den primitive soldyrkelse, hvor livet var afhængigt af årstidernes vekslen, der som beskrevet også er nært knyttet til den cirkulære tidsopfattelse, som afspejles i kirkeåret. Fra det kirkelige hentede Larsen, som det er vist,

---

³¹ Brodersen: *Thøger Larsen. En monografi*, s. 127.

en stor del af sin inspiration, både i form af billedsproget, som det sås i 'Højsang' og i 'Vaardagen' men også i form af sproglige og formmæssige lån, som det blandt andet sås i 'Solsangen'. Thøger Larsen digtede på det litterære sprog, han var vokset op med.

Det betyder, at Thøger Larsens sprogbrug er ind i mellem gammeldags, befolket med stavrim og skønjomfruer lånt fra folkevisen, en forkærlighed for apostrofen, og i høj grad båret af lån fra salmetraditionen. Men som Lotte Thyrring Andersen påpeger, formår den særegne blanding af kristent symbolsprog og før-kristen naturdyrkelse at understrege "den åndelige betydning af vækstens genkomst og præciserer rummets jordiske karakter."³² Så selvom det traditionelle religiøse verdensbillede, som det hører sig til hos en darwinistisk lyriker, er suspenderet, låner Larsen rask væk i sit litterære bagland. Det kan han, som Erik A. Nielsen beskriver det, fordi: "hele traditionens sprog nivelleres og stiller sig til hans rådighed, på sin egen mærkelige måde"³³. En måde, der måske ikke er så mærkelig, hvis man vender sig mod Thøger Larsen for en få forklaring. I den lille artikel 'Naturen og Salmerne' fra 1914 beskrev Larsen selv sin opfattelse af de gamle salmers værdi. Baggrunden for artiklen var, at en anden unavngiven forfatter i et interview havde forkastet salmerne af den grund, at indholdet i dem var "urigtigt". Larsen påpeger i artiklen, at man ikke kan gøre salmernes værdi op på den måde. Der er ingen mening, der er rigtig, slår han fast. Den absolutte sandhed lader sig ikke påvise, skriver han og fortsætter: "Det, der er vigtigt, er, om Livet taler gennem disse Digteres Ord, om han er levende, staar i et personligt forhold til den Verden, der har frembragt ham.". Og fortsætter, at han ikke ser en afgørende forskel på "Tro og Viden".

Det er måske også derfor, der mellem de vendinger og ordbilleder, der hører en anden tid til, kan findes sprog, der hører den ny tid til, i Thøger Larsens digtning. Astronomen Thøger Larsen formår at bringe det videnskabelige sprog ind i digtningen, og digter rask væk på urters forplantningsorganer, astronomiske iagttagelser, magnetisme og fossiler. Det svarer til den måde hvorpå Johs. V. Jensen med digte som 'Interferens' eller 'Ved Frokosten' bragte et nyt sprog ind i lyrikken. Effekten må have været chokerende.

Tillige med disse elementer findes der i Larsens lyrik et dobbelt blik, der formår at indfange alle steder fra verdensrummet til jordens indre i samme strofe, men også kan se tiden og betragte den såvel cirkulær og lineær. Larsen digter om 'Skabelsens dage' og 'Urtidens Krypter', men man forstår, at selvom vi alle sammen skal leve og forgå, så vender tiden altid tilbage. Græsset bliver altid grønt igen. Også når vi er blevet muld. Det er underfuldt.

---

³² Thyrring: 'Efterskrift', s. 174.

³³ Larsen: *Kunst og Liv*, s. 90.

Denne opgave satte sig indledningsvis for at undersøge, hvordan Thøger Larsen med sin karakteristiske kosmiske digtning kan indplaceres i moderniteten? Med støtte i en undersøgelse af Larsens inspirationskilder, hvor astronomien, religionshistorie og ikke mindst salmetraditionen står som afgørende pejlemærker i forfatterskabet, har analysen af de tre udvalgte digte 'Højsang', 'Solsangen' og 'Vaardagen' tegnet et billede af et forfatterskab, der med sin rod i traditionen formår at favne hen over et århundredeskifte. På en række parametre er der umiddelbart ikke megen fornyelse at spore. Der er, som det er vist, fx kun i begrænset omfang brud på formen.

Til spørgsmålet om Thøger Larsens placering som moderne lyriker, kan konkluderes, at han have en række anskuelser tilfælles med en række af sine jævnaldrende forfatterkolleger, men altså også formåede at være sin egen. Thøger Larsen lader sig umiddelbart ikke passe ind, hverken som 'mytisk naturalist', 'modernist', 'erotisk panteist' og 'romantisk realist' eller 'socialrealist'. Dette giver glimrende mening, når blot man erindrer Poul Borums ord om, at "litteraturhistoriske periodebetegnelser ikke overnaturlige størrelser, men blot mere eller mindre pædagogiske fiktioner, der skal sammenfatte visse overindividuelle træk hos en vis tidsalders forfattere."³⁴ Thøger Larsen kunne i sin lyrik sanse og formulere nuet, så det på samme tid bliver alment gyldigt, evigt og forgængeligt. Og for at citere Poul Borum, er det, hvad poesien handler om. Thøger Larsen Er.Her.Nu!

Litteraturliste

Albeck, Ulla: *Dansk Stilistik*. København: Gyldendal 1966.

Baggesen, Søren: *Thøger Larsen*. Arkiv for Dansk Litteratur. Det Danske Sprog- og Litteraturselskab (dsl.dk)/Det Kongelige Bibliotek (kb.dk). Årstal ukendt.
[http://adl.dk/solr_documents/larsen-th--p-val.pdf] Tilgået 14.03.2020.

---

³⁴ Borum: Elementær introduktion, s. 31.

Fyrtårne – Moderne dansk lyrik efter 1870. Dansk- KU
Afleringsdato 030620
Af: Katja Gottlieb tbz958
Eksaminator: Jan Rosiek

Baggesen, Søren: *Thøger Larsen. En kritisk monografi*. Odense: Odense Universitetsforlag 1994.

Borum, Poul: *Poetisk Modernisme. En kritisk introduktion*. København: Vendelkær 1966.

Borum, Poul: 'Jacobsen mellem Mallarmé og Rimbaud' i: *Danske digtanalyser*, red.: Thomas Bredsdorff. s.123-134. København: Arena 1969.

Brodersen, Chr.: *Thøger Larsen. En Monografi bd. I & II*. København: Gyldendalske Forlag 1950.

Brorson, H. A.: *Udvalgte Salmer og digte*. Udg. af Steffen Arndahl. Holstebro: Det Danske Sprog- og Litteraturselskab/Borgen 1994 (Danske Klassikere).

Brostrøm, Torben: 'Det uendelige mådehold' i: *Vindrosen. 6. Årgang. 1959*. Red: Klaus Rifbjerg og Villy Sørensen. København: Gyldendal 1959.

Doctor, Jens Aage: *De centrale symboler i Thøger Larsens lyrik*. Aarhus: Universitetsforlaget i Aarhus 1956.

Hallar, Søren: 'Naturen hos Harald Bergstedt, Otto Gelsted og Thøger Larsen' i: *Danske Studier 1938*, red. Gunnar Knudsen og Marius Kristensen, p. 97-124. København: Gyldendal 1938. [<https://danskstudier.files.wordpress.com/2018/06/1938.pdf>]. Tilgået 01.05.2020.

Harmer, Henning (Red.): *Gyldendals Litteraturreksikon I-IV*. København: Gyldendal 1997.

Kingo, Thomas: *Aandelig Siunge-Kor*. Tilgået via Arkiv for Dansk Litteratur:

[http://adl.dk/?f%5Bauthor_name_ssim%5D%5B%5D=Kingo%2C+Thomas&q=&search_field=Alt&sort=work_title_ssi+asc]. Tilgået 22.05.2020.

Larsen, Thøger: *Fire Digtsamlinger 1904-1912. Jord. Dagene. Det Fjerne. Bakker og Bølger*. Udgivet af Lotte Thyrring Andersen, Holstebro: Det Danske Sprog- og Litteraturselskab/Borgen 1995 (Danske Klassikere).

Larsen, Thøger: *Jord. Digte*. København: Gyldendal 1916.

Larsen, Thøger: *Kunst og Liv*. Red. Jens Aage Doctor. København: Hasebaclh 1955.

Nielsen, Erik A.: 'Jorden og det fjerne. Om Thøger Larsens lyrik' i: *Thøger Larsen. Udvalgte digte*. Århus: Hovedland 1984.

Nielsen, Erik. A: *Modernismen i dansk lyrik 1870-1970. Ideologihistorie bd. III*. Viborg: Forlaget Fremad 1976.

Nøjgaard, Morten: *Det litterære værk. Tekstanalysens grundbegreber*. Odense: Odense Universitetsforlag 1995.

Fyrtårne – Moderne dansk lyrik efter 1870. Dansk- KU
Aleveringsdato 030620
Af: Katja Gottlieb tbz958
Eksaminator: Jan Rosiek

Nørregaard Frandsen, Johannes: 'Hyldest til livskraften – Thøger Larsen' i: *Danske Litteratur Historie bind 3 1870-1920*, red. Klaus P. Mortensen og May Schack. Gylling: Gyldendal 2009.

Rasmussen, Henrik (Red.): *Gads litteraturleksikon*. København. Gads Forlag 1999.

Rosiek, Jan: 'Læsemodel'.

Skyum-Nielsen. Erik: 'Salmen som genre' i: *Salmesang. Grundbog i hymnologi*, red. Peter Balslev-Clausen og Hans Raun Iversen, p. 15-26. Slovenien: Det Kgl. Vajsenhus' Forlag 2014.

Skyum-Nielsen. Erik: 'Tradition og fornyelse i dansk salmepoesi' i: *Salmesang. Grundbog i hymnologi*, red. Peter Balslev-Clausen og Hans Raun Iversen, s. 27-36. Slovenien: Det Kgl. Vajsenhus' Forlag 2014.

Stangerup, Hakon og F. J. Billeskov Jansen: 'Thøger Larsen. Virkelighedstroskab og evighedsdrøm' i: *Danske Litteratur Historie, Bind 4*, p. 561-567. København: Politikens Forlag og Gyldendal 1984.

Stjernefelt, Frederik: 'Thøger Larsen' i: *Danske Digtere i det 20. Århundrede bind I*, p. 101-114, red. Anne-Marie Mai. Gylling: Gads Forlag 2002.

Thyrring Andersen, Lotte: 'Efterskrift' i: *Fire Digtsamlinger 1904-1912. Jord. Dagene. Det Fjerne. Bakker og Bølger*. Udgivet af Lotte Thyrring Andersen, Holstebro: Det Danske Sprog- og Litteraturselskab/Borgen 1995 (Danske Klassikere).

Walther, Bo Kampmann: 'Du elskede, yndefulde'. I Information 01.07.1998.

[<https://www.information.dk/debat/1998/07/elskede-yndefulde>]. Tilgået 14.05.2020.

Bilag

Højsang (1897)

- 1 Opstandelsen svulmer
gennem døde Skove,
brister frem til Liv
i Knop ved Knop.
- 5 Den hele Vinter Skovene stod
som Dødningefylker
af graa Skeletter
med vredne, knoklede Grene.
Da kom fra det høje
- 10 Opstandelsens Kraft
og fra Dybets Aarer
Opstandelsens Saft.
- Der gik Skabets Dage over Jorden,
der gik Lysets Bliv:
- 15 „Bliv Grøde! Bliv Liv!
Bliv Skønhed, du friske,
alle stærke Drømmes Moder!”
- Lad mig love, lad mig prise
i ærbødige Rhytmer
- 20 dig, min Hjerteglædes Rodmuld,
dig, min Hjerteglædes Solhvælv!
- Højlovet — Halleluja! —
være Jorderiges Vaar!
- *
- Skarer af udspændte Vinger
ror i den lysende Luft.
- 25 De sol-kære Fugle
med Soltiden komme;
de vil synge, de vil kvikke,
de vil elske, de vil yngle
- 30 under Løvsales Hvælvinger —
hil deres Kærligheds Id!
- Jeg hører Hannernes Højsang klinge:
„Kom, elskede Hun! Det er Vaar!
Du kan tro, der er Varme under min Vinge,
og mit Hjerte med Elskov slaar!”
- 35
- Hellige Vaar!
Giv ogsaa mig, giv mig igen
min fagre Kærlighed!
- Giv mig min vilde Lyst igen,
og tag for den
- 40

min lunkne Hjertefred! —

45 Lad mig love, lad mig prise dig
I ærbødige Rhytmer
dig, min Hjerteglædes Rodmuld,
dig, min Hjerteglædes Solhvælv!
Højlovet — Halleluja! —
være Jorderiges Vaar!

*

50 Der gaar Skabelsens Dage over mit Hjerte —
der er Kys i mine Tanker,
der er Kys for tusind Læber
For tusind Blomsters Blade,
for tusind skønne Kvinder!

55 O — hvilken Bølge for en eneste een,
om hun dukker sig deri,
inden Vaaren er forbi!
Skøn Jomfru! Tør du færdes,
hvor jeg baner Vej?

60 Al Jorderigs Ungdoms Attraa sig slynger
omkring mine Tanker som Elvertaage,
saa Sind og Solskin og Himmel gynger,
mens drukne Sanser kogler og synger:

65 Hvad skal Lin om fagre Former
al den lyse Nat i Vaaren?
Hvad skal Tvang, hvor Længsel stormer,
ungdomsbaaren, høvdingkaaren?
Se til Fuglen under Himlen!
Se paa Vang til Blomstervrimlen!
Himlens Fugl og Markens Lilje
70 følge deres Ungdoms Vilje
hele Vaaren! —

75 Skøn Jomfru! Din Færden
følge min Vej!
Mit Væsens Hvælv
er et flammende Skælv —
jeg er mer end en Verden —
med min Vinge over dig!

80 Vi vil sorgløst trampe Slangen under Hæl
mellem brunstige Blomster i Engle!
Jeg elsker baade dit Legem og din Sjæl,
men veed ej, hvor sandt og hvor længe. — —

85 Lad mig love, lad mig prise
i ærbødige Rhytmer
dig, min Hjerteglædes Rodmuld,
dig, min Hjerteglædes Solhvælv!
Højlovet — Halleluja! —
være Jorderiges Vaar!

*

90 Atter vil den sagte komme,
Tiden, da min Sol er omme,
da min Tungsind holder Vagt
over Jord i Dødens Magt — —
naar Fuglene er fløjne —
naar Violerne ligge
med brystne Øjne — —
95 naar Stormen hvæsser Skumkam
paa Vandenes Flade —
naar Stormen dømmes Dødsfald
over Rosernes Blade — —
naar Løvet gulner
100 og Døden dæmrer
over Skov og Vænge,
over Agre og Enge.

105 Men *nu* vil jeg love
i ærbødige Rhythmer
dig, min Hjerteglædes Rodmuld,
dig, min Hjerteglædes Solhvælv!
Højlovet — Halleluja! —
være Jorderiges Vaar!

Solsangen (1904)

- 1 Nu hælder Europa mod Sol igen,
og Syden blæser paa Norden.
Fugletræk over Landene gaa,
5 Mulden lugter saa mæt og raa,
det kribler i Ryggen af Jorden.
- Og Engen bli'r grøn, og Urten faar Køn,
og Arret af Brynde lider.
Nu trækker det op over alle Sted
10 igen til den store Frugtbarhed,
Genfødselsens svangre Tider.
- Det bløder af Glæde i mit Sind:
Saa klare Dage rinder.
Paa Marken staar Koen veltilfreds
15 og æder af det salige Græs,
som Solen gennemskinner.
- Se, Træerne løves af ungt Begær.
Paa Brinken de Følfod bære
en Blomst saa trodsig gul, som en Ed
20 mod Dagens solgrønne Herlighed,
at Ukrudt evigt skal være.
- Se Fjordens dybe, svale Blaa!
Et Utal af faldne Brande
fra Baalet højt i Himlens Blaa
25 ligger og hopper lystigt derpaa.
Der leger Ild over Vande.
- Der fløjter Fugl, der summer Insekt —
der ligger en Lykke forborgen.
Nu Kvinde og Hundyr, Korn og Siv
30 besvangres skal med det evige Liv,
som vaktet i Tidernes Morgen.
- Det bløder af Glæde i mit Sind.
O Rigdom, hvori jeg svømmer —
Sol-Søvn, hvori jeg drømmer!
35 Der kommer en Tid, en underfuld,
da Græsset er grønt, og jeg er Muld.

Vaardagen (1907)

- 1 Til Side er nu strøgen
Skydækkets Gyldenkjol
og Jordens Krop lagt nøgen
for Dagens vilde Sol.
- 5 I heftig Glans og Skygge
om Solen tykt sig vælter
de svære Bølgerygge
af Ild og alt, som smelter.
- 10 Vor Jord i nøgen Rundhed
undfanger Nytids Grøde,
imens den muldne Sundhed
fordøjer alt, som døde.
- 15 Som Sang og dybe Drømme
af Lyst, kun Sol kan lindre,
gaar Magnetismens Strømme
igennem Klodens Indre.
- 20 Helt ned i Urtids Krypter
naar Nuets Lykkeover
til Mineralers Dybder,
hvor Brontosaurus sover.
- 25 Et hedt og heftigt Jordgys,
et Bjærg, hvis Lava flyder,
en Glorie af Nordlys
om Isens Ørkendyder —
- 30 Det er jo Livets Floder,
som syder, svulmer, klemmer
i Eva, Dyrets Moder,
der nyder og fornemmer.
- 35 Hun, som i glemte Tide
i Himlens aabne Rum
sprang ud af Adams Side,
af Solens hede Slum.
- 40 O Moder Jord, hvis Bølger
blev kolde, trods din Jagen!
Dig Maaneliget følger,
en dunkel Sten i Dagen.
- 45 Men al din Ve du glemmer
i disse Timers Ild,
og alle Sjæles Stemmer
slaar ud i Lovsang vild.

Fyrtårne – Moderne dansk lyrik efter 1870. Dansk- KU
Aleveringsdato 030620
Af: Katja Gottlieb tbz958
Eksaminator: Jan Rosiek

50 Fra Luften daler Lyden
om Mænd, der Mulden harver,
og mod Befrugtningsfryden
slaar Følelser og Farver.

55 Hvad er nu tusind Mile?
Hvad er nu tusind Aar?
O Menneske, du smile
de Døgne, du har Vaar!